

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

**Факультет психології
Кафедра соціальної психології**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПСИХОТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ
МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ**

Освітня програма «Психологія»,
«Організаційна психологія»

Спеціальність - **053 Психологія**

Галузь знань - **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 22.09. 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психотехнології розвитку медіакомпетентності
Викладач (-і)	Кандидат психологічних наук, доцент Вітюк Надія Романівна
Контактний телефон викладача	59-61-49
Е-mail викладача	nadiia.vityuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна й заочна форми навчання
Обсяг дисципліни	Загальна кількість годин – 90; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php/developer/course/view/6409
Консультації	Згідно розкладу.
2. Анотація до курсу	
<p>Актуальність вивчення навчальної дисципліни пов'язана зростанням впливу медіа на людину й суспільство, із розвитком інформаційно-комунікативних технологій та необхідністю забезпечення інформаційно-психологічної безпеки особистості, групи, суспільства. Важливим є розвиток медіакомпетентності особистості, що стає можливим завдяки оволодінню студентською молоддю знаннями про психологічні аспекти медіавиробництва, особливості сприймання, використання і поширення інформації за посередництвом медіатехнологій, формування здатності орієнтації в інформаційному просторі, відбору, критичного сприймання, перевірки та використанню інформації, отриманої за посередництвом медіа, психологічного аналізу медіаконтенту, здатності запобігати ризикам віртуальної комунікації, ідентифікувати фейки й інструменти маніпуляції.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу: формування у студентів компетентностей, пов'язаних із вивченням психологічних аспектів процесів медіавиробництва та медіаспоживання, розвиток їх медіаграмотності та медіакомпетентності.</p> <p>Основні завдання вивчення дисципліни полягають у наступному: висвітлити соціально-психологічні проблеми медіа як соціальної реальності сучасного суспільства, сформувані у студентів розуміння особливостей впливу медіа на свідомість і поведінку споживачів медіаконтенту, ознайомити із технологіями формування медіакомпетентності особистості, розвиток медіакомпетентності студентів.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Загальні компетентності:</p> <p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>Фахові компетентності:</p> <p>Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.</p>	
5. Результати навчання	
<p>Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p>	

Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, консультування тощо) у сферах освіти, бізнесу, сім'ї, з питань особистісного та кар'єрного розвитку, гендерних аспектів у психології, провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми з психологічних та гендерних питань у різних сферах суспільного життя, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	12	6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18	2
самостійна робота	60	82

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7-й	053 Психологія	4-й	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Медіапсихологія як галузь психологічного знання 1. Роль медіакомпетентності Предмет і завдання медіапсихології. 2. Особливості комунікації в сучасному інформаційному суспільстві. Наслідки інформатизації суспільства. 3. Функції медіапсихології в сучасному суспільстві. 4. Проблеми та перспективи розвитку	Лекція, семінарське заняття	- Іванов В. Ф. Масова комунікація як соціальне явище. URL: http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=118 - Найдьонова Л.А. Медіапсихологія як нова галузь соціально-психологічного знання: проблеми і перспективи URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nsspp/2009_23/Najdionova.htm - Медіапсихологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів: монографія / [О. Т. Баришполець, О. Л. Вознесенська, О. Є. Голубева та ін.] ; за наук. ред. Л. А. Найдьонової, Н. І. Череповської; Національна академія	1. Опрацювати першоджерела і скласти їх короткий план-конспект (8 год).	5 б. (вибірково, під час усного опитування). 5 б. за тест	1 тиждень

медіапсихології на сучасному етапі.		педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. : Міленіум, 2014. С. 25-33.			
Тема 2. Медіакommунікація: психологічна характеристика взаємодії медіа й аудиторії 1. Медіасередовище: загальні та специфічні ознаки. 2. Теорії масової комунікації. 3. Психологічні особливості та функції медіакommунікації. 4. Типи медіаконтенту, їх ознаки.	Лекція, семінарське заняття	- Н. Габор. Відповідальність як зворотній бік свободи http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/3745/3775 -Харрис Р. Психология массовых коммуникаций. СПб.2011. С. 392-397. -	1. Аналіз і короткий план-конспект наукових праць. (4 год)	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 5 б. за тест	2 тижні
Тема 3. Психологія медіавпливу 1.Психологічні особливості медіавпливу у процесі взаємодії засобів масових комунікацій та аудиторії. Концепції медіавпливу. 2. Ефекти впливу мас-медіа на особистість: класифікація та характеристика. 3. Аудиторія як об'єкт і суб'єкт комунікації. Види аудиторії. 4. Психологічні особливості сприймання різних типів медіаконтенту. 5.Когнітивні деформації у сприйманні медіаконтенту. Передбачувана	Лекція, семінарське заняття	- Барішполець О. Чинники впливу засобів масової інформації на аудиторію. URL: http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=64&c=1448 - Барбашин М. Технологии информационного воздействия и социальной вакцинации. URL: http://psyfactor.org/lib/proraganda18.htm Переглянути виступ Д.Аріелі «Ілюзія вибору». URL: https://www.youtube.com/watch?v=J7tK8Vff8pk Підготуватися до обговорення проблеми «передбачуваної ірраціональності».	1.Опрацювання літератури. 2.Самоаналіз «Вплив медіа». (6 год.)	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі. 5б.за самоаналіз. 5 б. за тест	2 тижні

<p>іраціональність. 6.Маніпулятивні можливості медіа. Інструменти маніпулювання (клікбейт- заголовки, маніпулятивні тексти, фото, відео, статистика та ін.), їх ідентифікація.</p>					
<p>Тема 4. Медіасоціалізація особистості 1. Проблема соціалізації та самоідентифікації особистості в сучасному медіапросторі. 2. Характеристика провідних психологічних концепцій соціалізації особистості за посередництвом ЗМІ. 3.Переваги та ризики медіасоціалізації особистості. 4.Медіазалежність: ознаки, різновиди, вплив на якість життя і життєве благополуччя, корекція.</p>	<p>Лекці я, семіна рське занятт я</p>	<p>-Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. К. : Центр Вільної Преси, 2013. С.237-282. - Петрунько О.В. Діти і медіа:соціалізація в агресивному медіа середовищі. Ніжин, 2011. С.164-187. - Підгірна І. С. Індивідуальні стилі медіакомунікації підлітків. <i>Наукові студії із соціальної та політичної психології</i> : Збірник статей. К., 2015. С. 269-280.</p>	<p>1.Аналіз наукових праць. 2.Самоаналі з «Контакт з медіа». (8 год.)</p>	<p>5 б. (вибірково , під час опитуванн я на семінарі. 5 б. за самоаналіз. 5 б. за тест .</p>	<p>2 тижні</p>
<p>Тема 5. Психологічна характеристика деструктивного медіасередовища 1. Чинники агресивності медіасередовища. Мова ворожнечі. Синдром «злого світу». 2.Типи неправдивої інформації. 3.Інформаційно-</p>	<p>Лекці я</p>	<p>Вальорска М. Агнешка. Діпфейк та дезінформація : практ. посіб.К. : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с. Петрунько О.В. Діти і медіа:соціалізація в агресивному медіа середовищі. Ніжин, 2011.</p>	<p>1. Опрацюван ня рекомендов аної літератури; 2. Перегляд та аналіз художнього фільму (2 год.)</p>	<p>5 б. (вибірково , під час опитуванн я на семінарі). 5 б. за тест</p>	<p>2 тижні</p>

<p>психологічні агресори та інформаційне сміття. Фейки та дипфейки, фотофейки, маніпуляція фактами, дезінформація, прихована реклама, цензура, пропаганда, упередження, клікбейт, джінса: ознаки та загрози. 4. Кібербулінг як форма віртуального насилля: характеристика, причини виникнення, класифікація. 5. Тролі і боти: ознаки деструктивного медіавпливу.</p>					
<p>Тема 6. Психологічна експертиза медіадискурсу. 1. Психологічна експертиза медіаконтенту: мета, технологія проведення, умови ефективності. 2. Особливості експертизи різних типів медіаконтенту за каналами сприймання інформації (аудіального, візуального). 3. Основні аспекти аналізу достовірності медіаконтенту. 4. Психологічна</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. К., 2012. С.155-165. - Провести психологічну експертизу художнього фільму / мультфільму та будь-якого друкованого медіа за запропонованою схемою.</p>	<p>1. Опрацювати рекомендовану літературу. 2. Провести психологічний аналіз радіоповідомлення (радіопередачі) / художнього фільму / мультфільму або будь-якого друкованого медіа за запропонованою схемою. (12 год.)</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі); 10 б. за психологічний аналіз медіаконтенту.</p>	<p>3 тижні</p>

<p>експертиза друкованого контенту (друковані та інтернет-ресурси). 4.Технологія експертизи телевізійної медіапродукції. 5. Маркери перевірки медіаконтенту в соціальних мережах</p>					
<p>Тема 7. Психологія новинних ЗМІ 1. Роль новин у сучасному світі. Види новин. 2.Вплив ЗМІ на створення «порядку денного». Аналіз концепцій. 3.Характерні риси значущої події, що висвітлюється у новинних блоках ЗМІ. 4. «Інформаційна бульбашка». 5.Психологічна експертиза новин: мета, завдання, етапи, технологія.</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>- Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навчальний посібник / За науковою редакцією В. В. Різуна. К. : Центр Вільної Преси, 2010. С. 206-212, 198-202. -Гілмор Д. Mediactive / Ден Гілмор ; [Пер. з англ. О.Головка, журналіст-редактор Т.Рогова]. Запоріжжя: Interlink Academy for International Dialog and Journalism, Institute for Society and Communication, 2017. С.32-48 - Харрис Р. Психологія масових комунікацій. СПб., 2011. С. 227-266.</p>	<p>1. Психологічний аналіз телевізійного випуску новин і новинного повідомлення за запропованою схемою. 2.Опрацювання літератури (10 год.)</p>	<p>10б. за психол.аналіз випуску новин і новинного повідомлення. 10 б. за контрольну роботу.</p>	<p>2 тижні</p>
<p>Тема 8. Інформаційно-психологічна безпека особистості та суспільства 1.Поняття про інформаційно-психологічну безпеку особистості і суспільства. 2. Загрози інформаційно-</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>- Жарков Я.М., Дзюба М.Т., Замаруєва І.В., ін. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави: Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. – 274 с. URL: https://mil.univ.kiev.ua/files/7_50255454.pdf</p>	<p>1.Опрацювати рекомендовану літературу. Спільне складання пам’ятки про захист особистості від агресивних медіатекстів</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 10 б.за Спільне складання пам’ятки про захист особистості від</p>	<p>2 тижні</p>

<p>психологічний безпеці особистості й суспільства та їх джерела. 3. Інформаційно-психологічна війна: характеристика впливу на масову та індивідуальну свідомість. 4. Інформаційно-психологічні операції та інформаційно-психологічна зброя.</p>		<p>(п.3.4, с.106-126). – Інформаційно-психологічні війни. Проблеми інформаційної незалежності держави. URL: http://vybory.org/articles/485.html</p>	<p>в, фактчекінг Або пам'ятки про безпечне селфі. (8 год.)</p>	<p>агресивних медіатекстів в безпечне селфі. 5 б. за тест</p>	
<p>Тема 9. Медіакомпетентність як умова інформаційної безпеки особистості 1. ЗМІ і проблема «інформаційного імунітету». 2. Профілактика медіазалежності. 3. Структура і критерії медіакомпетентності. 4. Технологія розвитку медіакомпетентності особистості.</p>	<p>Лекція, семінарське заняття</p>	<p>Наумук І.М., Коноваленко Т.В., Акулова Н.Ю. Екологія інфомедійного простору : навчально-методичний посібник. Мелітополь : ММД, 2021. 84 с. Розробка програми розвитку окремих складових медіакомпетентності особистості.</p>	<p>1. Розробка програми розвитку медіакомпетентності особистості (2 год.)</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі), 10 . за розробку і презентацію програми.</p>	<p>2 тижні</p>
6. Система оцінювання курсу					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Під час вивчення дисципліни «Медіапсихологія» студент може набрати максимально 100 балів. Розподіл балів, які отримують студенти: Усні відповіді на семінарських заняттях – максимально 10 б. Тести – максимально 30 б. Контрольна робота – максимум 10 б. Виконання самостійної роботи – максимально 50 б.</p>				
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Перед написанням письмової (контрольної) роботи у форматі тестів студенти отримують перелік тем і питань, які виносяться на письмову роботу (програмові вимоги) та посилання на навчально-методичну та наукову літературу із завчасно заданої теми для самостійної підготовки. Критерії оцінювання тестів: за кожну правильну відповідь нараховується 0,5 бала. Критерії оцінювання аналізу дискурсу медіа:</p>				

9-10 балів (відмінно) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно, правильно визначено призначення медіа для цільової аудиторії, мету повідомлення, його структуру, види та засоби психологічного впливу, ознаки маніпуляції;

8-9 балів (добре) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно, визначено призначення медіа для цільової аудиторії, мету повідомлення, його структуру, види та засоби психологічного впливу, ознаки маніпуляції, однак допущені незначні помилки;

6-7 балів (задовільно) - завдання виконане не в повному обсязі, здане вчасно (або із запізненням), допущено істотні помилки у визначенні цільової аудиторії, мети повідомлення, його структури, видів та засобів психологічного впливу;

3-4 бали (незадовільно) - завдання виконане значно менш, ніж наполовину, здане невчасно, призначення медіа для цільової аудиторії, мету повідомлення, його структуру, види та засоби психологічного впливу визначено з помилками;

2-1 бал (незадовільно) — завдання практично не виконано або виконане невірно, складається з окремих малозмістовних у елементів, які за своїм змістом не відображають суті завдання;

0 балів – завдання відсутнє, група завдання не виконала.

Критерії оцінки самоаналізу:

5 балів (відмінно) – повністю розкрито проблемні питання, основні тези й сформульовані висновки достатньо обґрунтовані, прослідковується творчий підхід у розкритті проблематики.

4 бали (добре) – проблему загалом розкрито, проте відсутній творчий підхід у розкритті проблематики, основні тези й сформульовані висновки недостатньо обґрунтовані.

3 бали (задовільно) – проблему розкрито недостатньо, не всі аспекти, вказані у завданні, висвітлено, завдання виконано поверхнево, висновки відсутні або недостатньо обґрунтовані.

2 бали (незадовільно) – завдання практично не виконано, проблему в есе не розкрито, висновки відсутні.

1 бал (незадовільно) – завдання не виконано, подається кілька тез, які не висвітлюють суті проблеми, містять загальні судження.

0 балів – завдання відсутнє.

Критерії оцінки презентації складеної програми й пам'ятки:

9-10 балів (відмінно) – завдання виконано в повному обсязі, чітко й повністю охарактеризовано мету й завдання програми, окреслено основні етапи, методи і засоби її реалізації; вчасно здане завдання й презентоване в аудиторії.

7-8 балів (добре) – завдання виконано в повному обсязі, вірно визначено мету й завдання програми, окреслено основні етапи, методи і засоби її реалізації, однак наявні певні неточності, незначні помилки у висвітленні проблеми. Вчасно здане завдання й презентоване в аудиторії.

5-6 балів (задовільно) – завдання виконано не в повному обсязі, допущено суттєві помилки, нечітко визначено заходи по реалізації програми. Завдання здане, не презентоване в аудиторії.

	<p>3-4 бали (незадовільно) – завдання виконане частково, наявні істотні помилки у його виконанні, недостатньо охарактеризовано основні завдання, методичні прийоми реалізації програми. Завдання невчасно здане й не презентоване в аудиторії.</p> <p>1-2 бали (незадовільно) – завдання практично не виконано, складається з окремих малозмістовних тез, які за своїм змістом не відображають суті завдання. Робота здана не вчасно, не була представлена студентській аудиторії.</p> <p>0 балів – завдання відсутнє.</p>
Семінарські заняття	<p>В основу системи оцінювання знань, умінь і навичок студентів закладено такі критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати; 3) рівень сформованості умінь та навичок, здатність застосовувати здобуті знання на практиці; 4) вміння виявляти творчий підхід у вирішенні теоретичних і практичних задач. <p>Шкала оцінювання:</p> <p>оцінка «відмінно» ставиться, якщо студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, високий рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння творчо мислити, вільне володіння науковими термінами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>оцінка «добре» ставиться, якщо студент демонструє достатній рівень знань навчального матеріалу, загалом, дає правильні відповіді на поставлені питання, однак у деяких випадках нечітко їх формулює, допускає окремі несуттєві помилки та неточності, має сформовані уміння та навички щодо аналізу й вирішення поставлених практичних задач, однак при цьому не виявляє самостійність і творчість;</p> <p>оцінка «задовільно» – студент загалом володіє навчальним матеріалом, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповідях, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій і вирішення поставлених задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та встановлює причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем навчального курсу, якщо він неправильно розуміє і, відповідно, неправильно трактує смисл інформації по навчальній дисципліні, відсутні сформовані уміння й навички застосувати набуті знання для самостійного аналізу й вирішення конкретних практичних завдань.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Підсумковий контроль у формі заліку здійснюється на основі оцінювання рівня досягнення програмних результатів студентами і зарахування всіх виконаних ними завдань. Всі бали, отримані</p>

студентами в процесі вивчення навчальної дисципліни, підсумовуються, а їх кількість повинна бути не меншою, ніж 50.

7. Політика курсу

Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Політика курсу передбачає виконання студентами усіх видів робіт: усних відповідей, письмових робіт, завдань для самостійної роботи, відпрацювання пар, пропущених студентом з поважних причин (наприклад, лікарняні, участь у наукових заходах тощо).

У випадку пропуску пар з поважних причин, студенти повинні відпрацювати заняття/невиконаний обсяг робіт (написати контрольну роботу, тест, виконати завдання на самостійну роботу тощо). Усі ці роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час консультацій, при цьому не пізніше ніж за 1 тиждень до завершення вивчення навчального курсу групою.

У випадку виявлення випадків плагіату у виконанні навчальних завдань, академічної недоброчесності (списування), пред'явлені студентом завдання не зараховуються.

Ті студенти, які не виконали завдання для самостійної роботи вчасно, повинні їх виконати, однак оцінка при цьому буде знижена на 30 %. Студенти, які пропустили семінарські заняття без поважних причин, а також в силу серйозних запізнь на заняття, втрачають можливість отримати бали за усні відповіді. Однак повинні виконати всі завдання для самостійної роботи і перездати письмові роботи.

8. Рекомендована література

1. Вальорска М. Агнешка. Діпфейк та дезінформація : практ. посіб.К. : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
2. Винтерхофф-Шпурк П. Медіапсихологія. Основные принципы. Харьков, 2007.
3. Вітюк Н.Р. Медіапсихологія : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Психологія». Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2017. 112 с.
4. Вуйтік Н. 15 ресурсів для перевірки інформації. URL: <https://medialab.online/news/15check/>
5. Гіллмор Д. Mediactive / Ден Гіллмор ; [Пер. з англ. О.Головка, журналіст-редактор Т.Рогова]. Запоріжжя: Interlink Academy for International Dialog and Journalism, Institute for Society and Communication, 2017. 213 с.
6. Жарков Я.М., Дзюба М.Т., Замаруєва І.В., ін. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави: Підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 274 с.
7. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навчальний посібник / За науковою редакцією В. В. Різуна. К.: Центр Вільної Преси, 2010. 258 с.
8. Інформаційно-психологічні війни. Проблеми інформаційної незалежності держави. URL: <http://vybory.org/articles/485.html>
9. Маклюен Г.М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека / Пер. с англ. В. Николаева; Загл. ст. М. Вавилова. М.; Жуковский: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 2003. 464 с.
10. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О.В.Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. К. : Центр вільної преси, 2012. С. 237-328.
11. Медіапсихологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів: монографія / [О. Т. Баришполец, О. Л. Вознесенська, О. Є. Голубєва, Г. В. Мироненко, Л. А. Найдьонова, Н. О. Обухова Н. І. Череповська] ; за наук. ред. Л. А. Найдьонової, Н. І. Череповської ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. : Міленіум, 2014. 348 с
12. Петрунько О.В. Діти і медіа:соціалізація в агресивному медіа середовищі. Ніжин: Аспект-поліграф, 2011. 480 с.

13. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні. URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiya-vprovadzheniya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya/>
14. Детектор Медіа. URL: <https://ms.detector.media>
15. Медіа LIVING DEMOCRACY. URL: <https://www.living-democracy.com.ua/key-concepts/media/>
16. Very- verified. Онлайн-курс з медіаграмотності. URL: <https://verified.ed-era.com/ua>

Викладач _____ **Вітюк Надія Романівна**